

Turkmenistán

V letech 2001–2008 rostla ekonomika v průměru o 15 % ročně. V roce 2009 pak došlo ke zpomalení růstu ekonomiky na 6,1 %. V roce 2018 vykázal růst HDP hodnotu 6,2 % a v nižších hodnotách by se měla ekonomika pohybovat i v následujících letech. Po poměrně značných výkyvech se míra inflace v roce 2018 ustálila na 9,4 % a má postupně klesat. Dle odhadů v zemi žije přes 5,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 7 400 USD. Běžný účet platební bilance Turkmenistánu je dlouhodobě mírně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,2	6,5	6,2	5,6	5,1	5,8
HDP/obyv. (USD)	6 412	6 643	7 412	8 073	8 724	9 485
Míra inflace (%)	3,6	8,0	9,4	8,2	6,0	6,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-7,2	-4,4	-3,5	-3	-3,2	-3,5
Populace (mil.)	5,6	5,7	5,8	5,8	5,9	5,9
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době EU se zemí nejedná o žádných obchodních dohodách.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), Turkmenistán nefiguruje a stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 6/7.

Vývoz ČR do Turkmenistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	12 329	9,1	48 940	-74,8
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	11 928	8,8	3 760	217,2
2905	Acyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiv	11 903	8,8	–	–
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	8 134	6,0	106 046	-92,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	6 416	4,7	14 083	-54,4
1210	Šišťice chmelové čerstvé sušené apod. lupulin	5 820	4,3	1 834	217,3
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	5 747	4,3	11 595	-50,4
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	5 207	3,9	1 113	367,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	5 188	3,8	22 143	-76,6
3305	Přípravky na vlasy	4 756	3,5	4 689	1,4
Celkem TOP 10		77 428	57,3	214 203	-63,9
Celkem vývoz		135 186		597 586	-77,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Turkmenistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5205	Příze bavlněná nad 85 % neupravená pro prodej	5 802	50,3	3 249	78,6
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	2 483	21,5	5 453	-54,5
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	2 151	18,6	1 825	17,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	281	2,4	–	–
9029	Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, kro	198	1,7	–	–
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	133	1,2	–	–
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	95	0,8	–	–
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	86	0,7	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	76	0,7	–	–
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	65	0,6	–	–
Celkem TOP 10		11 370	98,6	10 527	8,0
Celkem dovoz		11 534		13 504	-14,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Turkmenistán si z hlediska mezinárodní dopravy snaží udržet svůj význam tranzitní země, a to zejména vybudováním dopravního koridoru umožňujícího přístup z Kazachstánu přes území Turkmenistánu do Iránu. Dílčí hodnota předmětného projektu představuje na území Turkmenistánu přibližně 170 mil. USD, z čehož 125 mil. USD by mělo být profinancováno ze zdrojů Asijské rozvojové banky a zbytek na úkor státního rozpočtu. Významnou roli hraje výstavba intermodálních logistických center, a to zejména v návaznosti na budování přístavů na pobřeží Kaspického moře.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Turkmenistán disponuje jedněmi z největších zásob zemního plynu ve světě. V kontextu poměrně komplikovaných vztahů s Ruskem a Iránem byl v letech 2016 resp. 2017 zastaven vývoz plynu nejenom do zmíněných dvou zemí, ale rovněž dále na západ do Evropy. Hlavní prioritou pro Turkmenistán je proto posílení vývozu plynu do Číny, a to prostřednictvím tzv. linie D středoasijsko-čínského plynovodu, který by mohl v budoucnu přepravovat 30 mld. m³ ročně. Cena, kterou za zemní plyn platí Čína, není známa, ovšem část dodávek zřejmě slouží jako splátka dluhu a investic do tranzitní infrastruktury. Výstavba a modernizace systému těžby a tranzitu zemního plynu vytváří možnosti pro zahraniční dodavatele odpovídajících technologií. Nemalý důraz je zároveň kladen i na zpracování uhlovodíků ještě na území Turkmenistánu, tj. výrobu benzínu, nafty a maziv.

► Energetický průmysl

Turkmenistán může vyrábět řádově 20 TWh elektrické energie ročně. Národní strategie rozvoje energetického sektoru Turkmenistánu do roku 2020 počítá s dosažením roční produkce 48 TWh, z čehož vývoz by měl představovat 13 TWh. Kromě výstavby a modernizace elektráren s paroplynovým cyklem je na pořadu dne zejména výstavba a modernizace vysokonapěťových přenosových sítí s cílem realizace projektu TUTAP zaměřeného na vývoz elektřiny z Turkmenistánu přes Uzbekistán, Tádžikistán, Afghánistán až do Pákistánu. Hodnota celkových investic do rozvoje energetiky je v současné době odhadována na 5 mld. USD.

► Obranný průmysl

Probíhá postupné doplňování výzbroje a modernizace armádních a bezpečnostních složek v souvislosti s posilováním vnější a vnitřní bezpečnosti země. Možné dodávky se mohou odehrávat zejména v rovině technologicky náročnějších systémů používaných jednotlivými druhy pozemních vojsk a protivzdušné obrany.

► Textilní a obuvnický průmysl

Turkmenistán je jedním z největších světových vývozců bavlny. Je kladen důraz na modernizaci a zvýšení kapacity zpracování bavlny, výroby bavlněné příze, látek a textilních výrobků. Realizace programu rozvoje textilního průmyslu a obchodu Turkmenistánu do roku 2020 předpokládá podporu modernizace textilních závodů s cílem zvýšení výroby textilních výrobků a koberců, což bude vyžadovat investice v hodnotě 2 mld. USD. V důsledku uvedení do provozu nových textilních podniků by mělo dojít ke zvýšení zpracovatelské kapacity tohoto odvětví na 300 tis. tun bavlněného vlákna ročně.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
Energetický průmysl	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8406 – Parní turbíny
Obranný průmysl	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307 – 9331
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 9013 – Zařízení s kapalnými krystaly; lasery, ne laserové diody; ost. optické přístroje
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8446 – Stavy tkalcovské
	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
Dopravní průmysl	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8528 – Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení	

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Dlouhodobý vysoký růst turkmenské ekonomiky vedl k postupnému zvyšování úrovně příjmů a přesunul zemi do skupiny zemí s vyššími středními příjmy. Turkmenská ekonomika zůstává relativně odolná vůči globálním nejistotám. Sociální indikátory ukázaly zlepšení kvality života obyvatel, které je úměrné ekonomické výkonnosti země. Vládní národní socioekonomický rozvojový program pro roky 2011–2030 a National Rural Development Program se zaměřují na inkluzivní ekonomický růst a zároveň ochranu ekonomické nezávislosti, modernizaci národní infrastruktury a podpory přímých zahraničních investic.

► Sektor vody a sanitační

Turkmenistán chce inicializovat technicky a finančně udržitelné změny v oblasti vodohospodářství. Turkmenistán se zaměřuje na 4 hlavní složky: 1) Zlepšení zásobování vodou, rozšíření a opravení vodohospodářské sítě, výměna a obnova materiálu. Dílčími komponenty jsou: oprava a výměna pouliční svodů a instalace nových kohoutků; zařízení ke snížení ztráty vody a nákladů na provoz a údržbu, zlepšení kvality vody. 2) Zlepšení hygieny a zdraví. Zlepšení úrovně sanitárních zařízení a hygienické praxe díky odstranění latrín a instalaci zařízení pro mytí rukou ve školách a na trzích s využitím komunitních přístupů; financování nákupu vozidel a zařízení; podpora zdraví a vzdělávání v oblasti hygieny; zlepšení sledování kvality vody a hygieny. 3) Posílení vodohospodářských institucí. 4) Zefektivnění projektového managementu.

► Sektor zemědělství

Turkmenistán je převážně pouštní země s intenzivním zemědělstvím v zavlažovaných oázách. Ačkoli zemědělství tvoří přibližně 7 % HDP, i nadále zaměstnává téměř polovinu práceschopného obyvatelstva. Ve venkovských oblastech žije více než polovina obyvatel. S přispěním státu vznikl projekt na renovaci a modernizaci farmářského vybavení a strojů. Pravdou ale je, že investice do tohoto sektoru ze strany státu jsou příliš malé. Evropská unie asistuje v tomto případě zejména v oblasti vědy a výzkumu a podpory vzdělávání místních farmářů.

V současné době jsou turkmenská vláda a skupina Světové banky v procesu identifikace potenciálních oblastí pro rozvoj. Vzájemná spolupráce se očekává především v oblasti provádění reforem, které by zemi pomohly překonat překážky při jejím dalším rozvoji.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>